

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
Iesv, Cvrsvs Theologicvs**

In decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Primam Partem, & Primam Secundæ D. Thomæ. Ad Alexand.
VII. Pont. Max.

Esparza Arteida, Martin de

Lugduni, 1666

Qvæstio I. Vtrùm existentia Virtutum Theologicarum sit certa?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94815](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94815)

LIBER SEXTVS.

DE VIRTVTIBVS THEOLOGICIS.

Ac primum in Genere.

QVÆSTIO PRIMA.

Vtrum existentia Virtutum Theologicarum sit certa?

IDEVR non esse certa. 1. Quia Concilia, & Patres agentes de necessitate Gratiæ, solum definiunt existentiam Auxiliorum actualium, nihilque decernunt de auxiliis habitualibus, vt dictum est quest. 15. de Gratiæ. Vbi autem nihil decernunt Concilia, & Patres, nihil certi esse potest. Ergo nihil certi habetur de existentia habituum supernaturalium, & à fortiori nec Theologicorum, qui sunt vna species eius generis. Accedit Virtutes Theologicas, si darentur, fore auxilia præcipua, & maxima diuinæ Gratiæ; quæ videlicet forent cardines, & fundamenta vitæ spiritualis. Ergo omisso ipsarum, dum agitur de necessitate Gratiæ, non aliunde oriri potuit, nisi ex eo, quod nulum sit fundamentum satis certum existentia earum.

2. Quæ dicuntur de his Virtutibus, omnia accipi possunt de earum actibus. Nempe habitus, aut Virtutes ex se permanentes, nullibi in sacris documentis nominantur, aut villo pacto, etiam virtualiter, satis exprimentur; & aliunde certum est de actibus solis sermonem esse, quando de his Virtutibus agitur pro tempore antecedenti ad iustificationem. Similis verò locutio est, quando de ipsis agitur, ante, & post iustificationem. Ergo existentia harum Virtutum, quoad habitus nequaquam certa est.

3. Innocentius III. Cap. Maior es, de Bapt. & Clemens V. in Conc. Viennen. propositis Theologorum opinionibus affirmante, & negante existentiam omnium vniuersim Virtutum infusarum, approbant tantum, vt probabilior sententiam affirmantem. Ergo existentia Virtutum Theologicarum, sicut, & cæterarum per se infusarum, non excedit limites probabilis.

Art. 1. Respondetur. Virtutes, quæ versantur circa Deum, græca vocis origine Theologicæ dicuntur; sicut Politicæ, quæ Reipublicæ benè gerendæ incumbunt, & Militares, quæ ad bellandum, obtinendamque victoriam deseruiunt. Verum quia Virtutes multipliciter circa Deum versari possunt; neque quilibet modus ipsum attingendi sufficit ad discretionem inter Theologicas, & Morales; sciendum est, omnes conuenire in excludenda à ratione Virtutis Theologicæ, ea virtute, quæ Deum respiciat, vel vt obiectum purè materiale, vel vt materiale, simulque formale; vel etiam purè formale, sed minus principale; quia virtus non specificatur ex obiecto materiali; atque inter obiecta formalia ab eo

R. P. Esparza Curs. Theol. Tom. I.

denominationem absolute fortitur, quod est purè formale, simulque præcipuum. Inquam verò, præcipuum, non præcisè in ratione entitatis, aut obiecti potentis mouere, quod materialiter se habet respectu Virtutis; sed in ratione mouentis actû, & determinantis potentiam ad actionem. An autem sit de conceptu formali Virtutis Theologicæ, vt Deus sit obiectum formale, vnicum, & adæquatum ipsius, non conuenit inter Auctores: Verum ex aliis prædicatis, in quibus conueniunt, deducetur infra, de conceptu eius essentiali esse, vt nihil creatum sit ipsius obiectum purè formale, seu attractum præcisè ratione sui, & non simul ratione alterius; esto possit aliquid creatum esse motiuum eius formale, dummodo non sit purè formale, seu non attractum simul ratione alterius, nempe Dei, in quo solo velut in centro quiescit Virtus Theologica, ad eundem essentialiter referens atera omnia, vt media ad finem.

Art. 2. Sciendum rursus est, Deum posse esse motiuum actuum humanorum, vel quoad ea prædicata tantum, quæ innotescunt ex effectibus eius naturalibus, vel quoad ea etiam, quæ innotescunt ex effectibus supernaturalibus: Quod communiter dici solet, vt auctorem naturalem, vel supernaturalem. Et licet sub vralibet ratione terminare Deus possit Virtutes primæua vocis significatione verè Theologicas; ideoque Virtus Theologica diuidenda videretur in naturalem, & supernaturalem, acquisitam, & infusam: Tam tamen vsus inualuit apud Patres, & Theologos Catholicos omnia considerantes in ordine ad finem supernaturalem, vt absolute, & absque villo addito Virtutem Theologicam appellent eam solum, quæ versetur circa Deum, vt Auctorem supernaturalem, quæque proinde infundatur à Deo operante in homine vltra actiuitatem propriam hominis, & omnium cõprincipiorum ipsi connaturalium. Et quidè huiusmodi infusio conueniens Virtuti non per accidens, sed per se ratione suæ perfectionis intrinsecæ, superantis omnes vires actiuas naturæ, est vsque ad eò necessaria ad rationem Virtutis Theologicæ, prout vsurpatur ab iisdem auctoribus, vt per eam potissimum conditionem distinguant communiter Theologi, præsertim antiquiores, cum D. Thom. 1. 2. q. 62. a. 1. & apud Mag. in 3. dist. 23. Virtutem Theologicam propriissimè sumptam, à reliquis Virtutibus, quæ vel Theologicæ nullatenus sunt, aut nonnisi cum aliquo addito diminuentur. Quod, qua ratione, & quàm difficili, apud nonnullos consequentiæ ratione introductum sit, infra exponetur.

Art. 3. Ex iis, quæ spectant ad quid nominis, erui potest legitima Virtutis Theologicæ definitio exponens, quid rei: Nimirum, *Habitus per se infusus attingens immediatè, ac præcisè ratione sui, atque vt obiectum præcipuum Deum, vt Auctorem supernaturalem. Habitus est Genus commune omnibus Virtutibus, imò, & virtutibus. Per se infusus, distinguit à Virtutibus naturalibus, & vtrique acquisibilibus actiuitate physica actuum.*

V u *Atingens.*

Attingens immediatè, ac præcisè ratione sui Deum, distinguit à Virtutibus moralibus, tam acquisitis, quam infusis, siue sint purè morales, siue participantes imperfectè à rationem Virtutis Theologicæ. *Vt auctorem supernaturalem*, distinguit iterum clariùs à Virtutibus Theologicis naturalibus, quæ secundum præsentem eleuationis statum, sunt virtutes tantum secundum quid. *Vt obiectum suum præcipuum*, distinguit ab habitu Theologiæ considerante veritates Theologicas, atque ab aliis, si quæ sunt, similibus Virtutibus, quæ moueantur ex æquo perfectione diuina, & creata.

Art. 4. Hac omnia, quæ claritatis Gratia seorsim expressa sunt, paucioribus verbis complectuntur communiter Theologi apud Magistrum, & cum D. Thoma loc. nuper indicantes Virtutem Theologicam esse, *Habitum per se infusum, quo bene disponimur in ordine ad vltimum finem: esse Habitum, cuius obiectum est Deus, quatenus excedit proportionem humane Naturæ, seu quatenus est vltimus finis, & principium supernaturale*. Quæ, & similia sunt prorsus æquivalentia inter se, & cum definitione à nobis data. Quia habitus eo ipso, quòd sit per se infusus, est supernaturalis; & eo ipso, quòd sit supernaturalis, fertur ad obiectum supernaturale, vt supernaturale. Atque è conuerso, eo ipso, quòd obiectum habitus sit supernaturale, habitus ipse est etiam supernaturalis, & per se infusus. Deinde obiectum in ordine ad quod exponitur absolute essentia habitus, eo ipso subintelligitur attingi ab eodem immediatè, ratione sui, atque esse præcipuum respectu ipsius: siquidem specifica ratio habitus dependet ex huiusmodi obiecto.

Art. 5. Existencia huiusmodi Virtutum constat ex Concilio Moguntino cap. 9. Ait enim: *Cum venia peccatorum homo etiam Dei Gratiam, & Spiritum sanctum, vnà cum fide, simul Charitatem in corde diffusam, ac Spem accipit, usque donis in ipso manentibus, non iam solum reputatur, aut nominatur, sed verò existit infusus*. Constat rursus ex Conc. Trid. sess. 6. cap. 7. de Iustificat. In Iustificatione, ait, cum remissione peccatorum, hæc omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum, *in inferitur, fidem, Spem, & Charitatem*. In quibus testimonio habetur in primis expressè infusio istarum trium Virtutum, & quidem infusio eiuſdem rationis cum infusione Gratia iustificantis, & remissionis peccatorum, quam certum est, non per accidens, sed per se infusam. Habetur deinde in Moguntino permanentia earundem Virtutum; vnde constat sermonem esse, non de actibus, sed de habitibus, qui soli sunt permanentes ex se.

Art. 6. Idipsum colligitur ex Trident. Tum quia in cap. immediatè præcedenti loquutum fuerat de actibus quatenus disponentibus ad iustificationem, & præmissa expressa illorum mentione in principio illius capituli 7. superaddit nullo alio interposito, voluntariam susceptionem Gratia, & donorum vtique habitualium, ne idipsum præsupponatur, vt dispositio, & subinferatur, vt terminus dispositionis. Tum quia omnibus iustificatis attribuuntur tres istæ Virtutes; cum certum sit iis, qui per solam attritionem disponuntur ad iustificationem, non inesse actum Charitatis. Iam verò tres istas virtutes versari circa Deum præcipuè, & ratione sui, ideoque esse Theologicas, constabit ex multis aliis testimoniis, dum de singulis eorum seorsim ageretur infra.

Art. 7. Propter testimonia modò proposita, & expensa, censent plerique Theologi, & meritò, existentiam istarum Virtutum esse certam ex fide, aduersus nonnullos alios negantes hanc rem ad dogmata fidei pertinere, non solum sub hac voce, & conceptu formali Habituum, Virtutumque Theologicarum; sed etiam quoad rem ipsam, qualitercumque significatam, eò quòd prædicta testimonia, & alia si-

milia de solis actibus accipi possint, quod tamen satis constat ex præmissis expensionibus nostris non magis fieri posse, quam possint alia testimonia ad iustificationem indubitanter alios articulos fidei detorqueri in sensibus alienos à fide Catholica. Cæterum omnes conueniunt existentiam Virtutum Theologicarum etiam quoad habitus esse iam ita certam ex allatis, aliisque testimoniis, vt sine magna tentatione negari minimè possit.

Ad 1. Concilia, & Patres, dum agerent contra Pelagianum, qui de re erat sermo qu. illa 15. egere de necessitate Gratia ad actus salutare, ante, & post Iustificationem, & Conuersionem ad fidem. Propterea non erat è re, vt agerent de Gratia vlla habituali; quia nulla talis datur ante conuersionem ad fidem; & vix vlla ante Iustificationem. Cæterum postea suborta est oportunitas in Ecclesia, vt patet ex testimoniis supra allatis, vt determinaret de necessitate, & existentia Gratia, atque adiutorij habitualis. Vnde in hac materia accidit, quod in aliis etiam, vt articuli prius latentes postea manifestarentur.

Ad 2. Patet ex nuper præmissis. Ad 3. Apud neutrum Pontificem controversia fuit de existentia virtutum infusarum: sed ea supposita in genere tanquam in lubitata apud omnes; solum quærebatur, an illæ infunderentur paruulis in Baptismo, de quo puncto nondum quidquam ex fide certum innotuerat Ecclesiæ. Verum Concilium Tridentinum postea superueniens omnem deinceps dubitandi licentiam, quoad hoc punctum sustulit, proposita, tanquam credenda ex fide, infusione Gratia, & donorum, seu virtutum, præsertim Theologicarum, in instanti iustificationis, simulque nullo quoad hoc posito discrimine inter paruulos, & adultos. Sermo enim est generalis, absque vlla ætatum differentia, vt liquet ex allatis eius testimoniis.

QVÆSTIO II.

Vtrum virtutes Theologicæ sint Homini necessariae?

IDEVR non esse. 1. Quia Deus naturaliter innotescit homini, vt summum bonum, & vltimus suus finis. Ergo neque ad cognitionem, neque ad amorem Dei, vt iunctum boni, & vltimi finis, indiget homo adiutorio vllius habitus Theologici per se infusi. Patet autem ad nihil aliud necessarios, aut etiam viles esse posse eiusmodi habitus.

2. Virtutes Theologicæ dicuntur, quibus ordinamur ad Deum, tanquam ad primum Principium, & vltimum finem: Homo autem ex sua præcisè natura secundum se considerata, est ordinatus intrinsecè ad Deum, vt ad summum bonum, & vltimum finem. Ergo non indiget virtutibus Theologicis sibi superadditis per infusionem.

3. Adulti nondum iustificati eliciunt primos actus Theologicos absque habitibus Theologicis. Ergo eosdem absque iisdem elicere similiter possunt post iustificationem. Nunquam ergo indigent talibus habitibus, sed sufficit si iuuentur à Deo, vel per solum auxilium extrinsecum; vel per sola auxilia actualia Gratia.

4. Saltem iis, qui iustificantur, & pereunt ante vsum rationis nec necessariae sunt, nec vlli vsum esse possunt virtutes Theologicæ. Ergo, vel nulla est, vel certè vniuersalis non est necessitas earum.

Art. 1. Resp. Illæ virtutes, sine quibus non possumus consequi nostrum vltimum finem, sunt nobis procul